

Sygn. akt V KK 266/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **D. C.**,
skazanego za czyn z art. 207 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
w Izbie Karnej w dniu 12 lipca 2021 r.
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w O.
z dnia 12 stycznia 2021 r., sygn. akt VII Ka (...),
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w O.
z dnia 19 czerwca 2020 r., sygn. akt II K (...),

p o s t a n o w i ł

**oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną, a kosztami
postępowania kasacyjnego obciążyć skazanego.**

UZASADNIENIE

D. C. został oskarżony o to, że
w okresie od kwietnia 2009 roku do dnia 5 marca 2018 roku w M. oraz W. znęcał
się fizycznie i psychicznie nad wspólnie z nim zamieszkującą konkubinę A. K. w ten
sposób, że znieważał ją i poniżał, również w obecności małoletnich dzieci,
formułował groźby pozbawienia życia, zamykał pokrzywdzoną w domu i
uniemożliwiał jego opuszczenie, niszczył wyposażenie mieszkania, stosował
przemoc fizyczną w postaci popychania, szarpania za odzież, wrzucania do wanny i
polewania wodą, rzucania w nią przedmiotami, zrzucania

z łóżka, uderzania rękami i kopania po twarzy oraz całym ciele, zrzucania ze schodów, a nadto kilkakrotnie doprowadził pokrzywdzoną wbrew jej woli oraz przemocą do obcowania płciowego oraz wykonania i poddania się innym czynnościom seksualnym, w tym:

- w bliżej nieokreślonym dniu lipca lub sierpnia 2011 roku w W. stosując przemoc fizyczną doprowadził A. K. do obcowania płciowego;
 - w dniach 4 i 5 marca 2018 roku zastosował wobec A. K. przemoc fizyczną w postaci zrzucenia pokrzywdzonej z łóżka, bicia pięściami po twarzy, kopania po całym ciele oraz zrzucenia ze schodów, które to działania spowodowały naruszenie czynności narządów ciała pokrzywdzonej trwające nie dłużej niż 7 dni, a następnie doprowadził do obcowania płciowego wbrew jej woli,
- to jest o czyn z art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2020 r. Sąd Rejonowy w (...), sygn. akt II K (...):

1. w ramach zarzuconego czynu uznał oskarżonego D. C. za winnego tego, że w okresie od kwietnia 2009 roku do dnia 5 marca 2018 roku w M. oraz W. znęcał się fizycznie i psychicznie nad wspólnie z nim zamieszkującą konkubinę A. K. w ten sposób, że wyzywał ją, znieważał ją i poniżał, również w obecności małoletnich dzieci, wszczynał awantury znajdując się pod wpływem alkoholu, groził pozbawieniem życia, zamykał pokrzywdzoną w domu i uniemożliwiał jego opuszczenie, zamykał drzwi domu i uniemożliwiał jej wejście do środka, niszczył wyposażenie mieszkania, stosował przemoc fizyczną w postaci popychania, szarpania za odzież, wrzucania do wanny i polewania wodą, rzucania w nią przedmiotami, zrzucania z łóżka, uderzania rękami i kopania po całym ciele, zrzucania ze schodów, wielokrotnie doprowadził pokrzywdzoną wbrew jej woli do wykonania innych czynności seksualnych oraz dwukrotnie w okresie stycznia 2018 r. wykonał w obecności pokrzywdzonej i wbrew jej woli na swojej osobie inne czynności seksualne, a nadto dwukrotnie doprowadził pokrzywdzoną wbrew jej woli oraz przemocą do obcowania płciowego, tj.: w bliżej nieokreślonym dniu lipca lub sierpnia 2011 roku w W. stosując przemoc fizyczną w postaci przytrzymania rąk i uderzania pięściami po ciele doprowadził A. K. do obcowania płciowego; w dniu 4

marca 2018 roku zastosował wobec A. K. przemoc fizyczną w postaci zrzucenia pokrzywdzonej z łóżka, bicia pięściami po twarzy, kopania po całym ciele oraz zrzucenia ze schodów, które to działania spowodowały naruszenie czynności narządów ciała pokrzywdzonej trwające nie dłużej niż 7 dni, doprowadzając wskutek tej przemocy do obcowania płciowego wbrew jej woli, tj. uznał oskarżonego D. C. za winnego czynu z art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego D. C. obowiązek zapłaty na rzecz pokrzywdzonej A. K. kwoty 5000 zł (pięć tysięcy złotych) tytułem nawiązki.

Apelacje od tego wyroku wnieśli: oskarżony i jego obrońca.

D. C. zarzucił: błędne ocenienie jako wiarygodnych zeznań świadków E. K., G. W., G. N., K. T., K. C., L. C., S. S., S. C., M. C., D. C., błędną ocenę zeznań K. C. i D. C., błędne ocenienie jako niewiarygodne wyjaśnień oskarżonego, wymierzenie sankcji karnej bez rozważenia okoliczności dotyczących oskarżonego.

W konkluzji wniósł o uniewinnienie.

Obrońca skazanego zaskarżył powyższy wyrok w całości i w bardzo szeroko, opisowo sformułowanych zarzutach wskazał na:

- błędy w ustaleniach faktycznych będących następstwem obrazy prawa procesowego w postaci:

art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. i art. 6 k.p.k.

oraz z powodu kreacji - nie potwierdzonego żadnym dowodem - faktu użycia przemocy w celu zmuszenia do obcowania płciowego w dniu 4 marca poprzez to „że doprecyzował, że oskarżony zastosował przemoc, doprowadzając wskutek tej przemocy do obcowania płciowego.” pomimo, iż z zeznań pokrzywdzonej, wskazującej „, że do gwałtu doszło w nocy 4 marca 2018 r., a kolejnego dnia doszło jedynie do stosowania przemocy fizycznej.” w sposób oczywisty wynika, że w opisywanej sytuacji gwałtu brak było wystąpienia warunku sine qua non p-stwa z art. 197 § 1 kk, gdyż nie sposób przyjąć, by ów gwałt był poprzedzony przemocą w celu obcowania płciowego, a także z powodu uznawania dwóch opinii psychologów

uzyskanych w trybie 185c § 1 i 3 kpk za jasne, pełne i nie budzące żadnych wątpliwości w zakresie ich rzetelności, pomimo tego że pierwsza opinia psychologiczna była nierzetelna i przeprowadzenia wadliwą metodyką przesłuchania wskutek czego wymagała opinii drugiej to niejasność i niepełność drugiej opinii doprowadziła do dopuszczenia dowód z pisemnej opinii uzupełniającej nie spełniającej także standardów opiniowania wobec nie wskazania metod badawczych i nie omówienia etapów ustalania faktów prowadzących do określonego wnioskowania, w tym przedstawienie konkretnych przesłanek, którymi kierowała się biegła wydając opinię sądowo - psychologiczną z dnia 09.04.2019 r. dotyczącą pokrzywdzonej A. K..

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił również obrazę przepisów prawa materialnego w postaci:

- art. 11 § 1 k.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie wobec przyjęcia, że zachowania zakwalifikowane jako wyczerpujące znamiona p-stwa z art. 207 k.k. oraz przypisane jako wyodrębnione przestępstwa czyny - w bliżej nieokreślonym dniu lipca lub sierpnia 2011 roku w W. oraz w dniu 4 marca 2018 roku kwalifikowane z art. 197 § 1 kk przypisane oskarżonemu stanowią jeden czyn zabroniony w myśl ustawowej reguły wyrażonej w art. 11 k.k.(w zw. z art. 11 § 2 kk)

- a w zakresie rozstrzygnięcia przypisującego, w pkt 1 części dyspozytywnej wyroku, oskarżonemu, że w dniu 4 marca 2018 roku zastosował wobec A. K. przemoc fizyczną w postaci zrzucenia pokrzywdzonej z łóżka, bicia pięściami po twarzy, kopania po całym ciele oraz zrzucenia ze schodów, które to działania spowodowały naruszenie czynności narządów ciała pokrzywdzonej trwające nie dłużej niż 7 dni, zarzucam obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 207 § 1 kk poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynika, iż w trakcie inkryminowanego zdarzenia zachowania stron w postaci naruszania nietykalności cielesnej miały charakter wzajemny co stoi na V przeszkodzie przyjęcia iż oskarżony takim zachowaniem wyczerpał znamiona przypisanego mu występkę z art. 207 § 1 kk tym bardziej, iż bezsporna (niewątpliwa) przyczyna tego zdarzenia (ujawniona zdrada) nie daje podstaw do uznania zrealizowania również strony podmiotowej tego przestępstwa, co w

konsekwencji uzasadnia jedynie przypisanie sprawstwa z czynu z art. 157 § 2 kk w okolicznościach uzasadnionych wzburzeniem z powodu ujawnienia zdrady, jakiej dopuściła się pokrzywdzona,

a nadto obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść wyroku, w postaci art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. art. 11 § 2 k.k. - z powodu niepominięcia przepis przewidujący przestępstwo, którego karalność uległa przedawnieniu, z uwagi na zaistnienie ujemnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności, tj. w zakresie czynu przypisanego i oskarżonemu, jako wyodrębnione przestępstwo z art. 197 § 1 kk, które miało mieć miejsce w lipcu lub sierpniu 2011 roku w W.

Natomiast – jak podkreślił - z daleko posuniętej ostrożności procesowej, pomimo podniesionych powyższych zarzutów zaskarżył przedmiotowy wyrok na korzyść oskarżonego, zarzucając temu wyrokowi w zakresie orzeczonej kary obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia w postaci:

- art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 2 k.p.k. i art. 53 k.k. poprzez wyjątkowo lakoniczne uzasadnienie wymierzonej oskarżonemu kary - pozbawienia wolności,
- art. 438 pkt. 4 k.p.k. poprzez rażącą niewspółmierność kary w stosunku do oskarżonego polegającą na wymierzeniu kary za przypisane mu przestępstwa w części dyspozytywnej wyroku w formie bezwzględnej kary pozbawienia wolności.

W związku z powyższymi zarzutami, na podstawie art. 427 § 1 w związku z art. 437 § 1 i 2 k.p.k. wniósł o :

„1/ zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego od p-stwa z art. 197 § 1 k.k. w dniu 4 marca 2018 r

2/ zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego od p-stwa z art. 197 § 1 k.k. w bliżej nieokreślonym dniu lipca lub sierpnia 2011 roku w W. ewentualnie jego umorzenie postępowania z powodu przedawnienia

3/ zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego od p-stwa z art. 207 kk wobec braku dostatecznych dowodów jego popełnienia oraz z braku realizacji ustawowych znamion strony podmiotowej tego występku wobec wzajemnych zachowań stron.

Względnie o jego uchylenie i zwrot sprawy do ponownego rozpoznania”.

Wyrokiem z dnia 12 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy w O., sygn. akt VII Ka (...), zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku wniosła obrońca skazanego. Zaskarżając go w całości, zarzuciła:

„1) rażące naruszenie prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu, mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 11 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., wyrażające się w jego niewłaściwym zastosowaniu przez sąd ad quem poprzez przyjęcie, że zachowania skazanego wyczerpujące znamiona czynu z art. 207 k.k. i zachowania wyczerpujące znamiona czynów z art. 197 § 1 k.k. stanowią, po myśli art. 11 § 1 k.k. jedno przestępstwo, co stanowi podstawę do skazania za jedno przestępstwo na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów ustawy karnej, podczas gdy czyny te stanowią rodzajowo inne typy przestępstw, chronią inne dobra oraz nie dochodzi do krzyżowania się innych znamion niż stosowanie przemocy, a nadto inny jest cel działania sprawcy, po drugie zaś już z samego opisu czynu przypisanego w wyroku skazanemu wynika jednoznacznie, iż skazany miał się dopuścić zupełnie wyodrębnionych, samodzielnych czynów, na co wskazuje użyty w opisie czynu - po opisaniu czynności wykonawczych znęcania - zwrot „a nadto” [dwukrotnie doprowadził pokrzywdzoną wbrew jej woli oraz przemocą do obcowania płciowego], co daje podstawy do tego, aby twierdzić, że czyn z art. 207 k.k. nie może pozostawać, przy ustaleniach faktycznych dokonanych w niniejszej sprawie, w kumulatywnym zbiegu z przestępstwami z art. 197 § 1 k.k.;

2) rażące naruszenie prawa materialnego, mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 197 § 1 k.k. (w odniesieniu do czynu, którego skazany miał się dopuścić w dniu 4 marca 2018 r.), poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w niniejszej sprawie, wyrażające się w uznaniu, iż skazany swoim zachowaniem w dniu 4 marca 2018 r. wyczerpał ustawowe znamiona czynu spenalizowanego przez art. 197 § 1 k.k., tj. przemocą doprowadził pokrzywdzoną do obcowania płciowego, podczas gdy z analizy materiału dowodowego, jak również ustaleń poczynionych przez Sąd wynika jednoznacznie, iż przemoc w postaci zrzucenia z łóżka, bicia pięściami po twarzy, kopania po całym ciele oraz zrzucenia z łóżka, którą skazany stosował względem pokrzywdzonej A. K. w dniu 4 marca 2018 r., a która

spowodowała u pokrzywdzonej naruszenie czynności narządów ciała, trwające nie dłużej niż 7 dni, była podjęta nie w zamiarze doprowadzenia pokrzywdzonej do obcowania płciowego, a miała miejsce w związku z ujawnieniem zdrady przez skazanego i wymierzona była wyłącznie na spowodowanie określonego uszczerbku na zdrowiu pokrzywdzonej, do tego - użycie przemocy przez skazanego miało miejsce kilka godzin przed deklarowanym przez pokrzywdzoną stosunkiem płciowym ze skazanym, zaś podczas samego stosunku sprawca nie stosował - jak wynika z zeznań pokrzywdzonej - żadnych nagannych środków w postaci: przemocy, groźby bezprawnej lub podstępu, a do tego - jak ustalił Sąd ad quem - pokrzywdzona swoim zachowaniem nie manifestowała współżycia ze skazanym, zaś wszystko powyższe prowadzi do wniosku, iż sprawcy nie towarzyszył zamiar doprowadzenia przemocą pokrzywdzonej do obcowania płciowego, sprawca bezpośrednio przed stosunkiem płciowym, ani w trakcie nie stosował przemocy, groźby bezprawnej, ani też podstępu, zaś pokrzywdzona nie stawiała oporu przed obcowaniem płciowym”.

Podnosząc powyższe zarzuty, na podstawie art. 537 § 1 k.p.k. wniosła o:

„- uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w O., VII Wydział Karny Odwoławczy z dnia 12 stycznia 2021 r., sygn. akt VII Ka (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O., VII Wydział Karny Odwoławczy”.

W pisemnych odpowiedziach na kasację prokurator i pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wnieśli o oddalenie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia jako oczywiście bezzasadnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co upoważniało Sąd Najwyższy do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie rozważań przypomnieć należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia i przysługuje stronie, stosownie do art. 519 k.p.k., od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończące postępowanie, tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.). W ocenie Sądu Najwyższego, zarówno sposób zredagowania zarzutów

kasacyjnych, jak i argumentacja wyrażona na ich poparcie wskazują wyłącznie na niepogodzenie się skarżącej z treścią wyroku Sądu pierwszej instancji, a nie wyroku Sądu odwoławczego. Rolą sądu kasacyjnego nie jest jednak powtórna, dublująca kontrolę apelacyjną, weryfikacja prawidłowości orzeczenia sądu meriti. Postępowanie kasacyjne służy bowiem, co do zasady, kontroli orzeczeń sądów odwoławczych z punktu widzenia dochowania norm prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy nie jest natomiast uprawniony do ponownej, samodzielnej oceny dowodów i na tej podstawie - kontroli poprawności poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych.

Tymczasem autorka kasacji w sposób ewidentny dąży wyłącznie do podważenia podstawy faktycznej przypisania oskarżonemu przestępstwa. Tego rodzaju zabieg, jak już wspomniano, jest niedopuszczalny w świetle dyspozycji art. 519 k.p.k.

Sąd Najwyższy, analizując treść zarzutów obraży prawa materialnego sformułowanych w kasacji, podkreśla, że Sąd odwoławczy, utrzymując zaskarżony wyrok w mocy, nie stosował przepisów prawa materialnego, więc nie mógł dopuścić się ich naruszenia. Mógł, co najwyżej, nie rozpoznać w ogóle lub błędnie rozpoznać zarzut apelacyjny dotyczący również tej problematyki. Tego rodzaju sytuacja jednak nie wystąpiła.

Niezależnie od tego, w odniesieniu do treści zarzutu 1., zgodzić się należy ze stanowiskiem prokuratora zaprezentowanym w pisemnej odpowiedzi na kasację. W myśl ugruntowanego orzecznictwa przepis art. 207 § 1 k.k. może pozostawać w kumulatywnym zbiegu z art. 197 k.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2016 r., III KK 81/16). Istotnie w okresie objętym zarzutem D. C. stosował zróżnicowane formy znęcania się nad pokrzywdzoną, które okazjonalnie przybierały również postać zmuszania A. K. do podjęcia innych czynności seksualnych, a dwukrotnie także doprowadzenia jej przemocą do obcowania płciowego. Sądy obu instancji słusznie przyjęły, iż zachowania te przeplatały się i w zależności od stanu relacji między konkubentami, dochodziło do ich eskalacji lub czasowego wyciszenia. Dlatego też zastosowanie regulacji z art. 11 § 2 k.k. umożliwiło ukazanie całości naganego zachowania skazanego, przy czym

okoliczności faktyczne nie pozwalały na „rozbić” poszczególnych zarzutów i ocenienie ich oddzielnie, bowiem zburzyłoby to obraz całości.

Na uwzględnienie nie zasługiwał też drugi zarzut. Uzasadnienie kasacji jednoznacznie świadczy o tym, że intencją skarżącej było podważenie poprawności poczynionych przez Sąd meriti, aprobowanych przez Sąd Okręgowy, ustaleń faktycznych. Tymczasem nie jest to dopuszczalne - w tej formule - w kasacji, czego dowodzi przywołany już przepis art. 523 § 1 k.p.k. Zarówno wówczas, gdy wprost podnosi się zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, jak i wtedy, gdy dla obejścia ustawowego ograniczenia tego rodzaju zarzut przybiera (wadliwą z punktu widzenia jego rzeczywistego charakteru) postać zarzutu obrazy prawa.

Natomiast szersze oceny zarzutów kasacyjnych i zastosowanej przez Sąd pierwszej instancji kwalifikacji prawnej zawarte są w odpowiedziach na kasację, do lektury których należy odesłać autorkę kasacji. Są one bowiem poprawne jurydycznie, aprobuje ustalenia faktyczne dokonane w sprawie (co jest warunkiem koniecznym do formułowania zarzutów obrazy prawa materialnego, a czego skarżąca zdaje się nie respektować), a jako wybiegające poza kontrolę kasacyjną, niewymagające powtórzenia w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego.

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.